

27 Φεβρουαρίου 2018
Αριθμ. Πρωτ.: 239169/9056/2018

Πληροφορίες: Ιωάννης Τσελεκίδης (τηλ.:2131306641)

ΜΕΤΟΧΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΣΤΡΑΤΟΥ
ΥΠΟΨΗ ΓΕΝ. Δ/ΝΤΗ ΤΑΞΙΑΡΧΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
Κολοκοτρώνη 13
10561 Αθήνα

Ε.Κ.Ο.Ε.Μ.Σ.
ΥΠΟΨΗ Δ/ΝΤΗ ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗ ΠΑΝΟΤΑΚΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ
Κολοκοτρώνη 13
10561 Αθήνα

Θέμα: Έντοκη επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών

Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στις 08.01.2018 παρέλαβε την αναφορά του κυρίου ο οποίος διαμαρτύρεται διότι το Μ.Τ.Σ. και ο Ε.Κ.Ο.Ε.Μ.Σ. του ζητούν να επιστρέψει εντόκως, μερίσματα που του καταβλήθηκαν για το χρονικό διάστημα 06.04.2008 έως 05.06.2010, ως αχρεωστήτως καταβληθέντα.

Ειδικότερα, ο κύριος αποκαταστάθηκε διοικητικά για το ανωτέρω χρονικό διάστημα με το υπ' αριθ. 1352/9.10.2014 Π.Δ. ΦΕΚ Γ'. Για το λόγο αυτό, το Μ.Τ.Σ. και ο Ε.Κ.Ο.Ε.Μ.Σ. παρακράτησαν αντίστοιχα τα χρηματικά ποσά των 10.479,55 € και 7.409,58 €. Πέραν όμως αυτών των ποσών, το Μ.Τ.Σ. και ο Ε.Κ.Ο.Ε.Μ.Σ., με τα υπ' αριθ. Φ. 825.2/10413/Σ. 1973/13.06.2017 και Φ. 820/72/10043/Σ. 1815/06.06.2017 έγγραφά τους ενημέρωσαν τον πολίτη ότι οφείλει επιπλέον, για τόκους, το χρηματικό ποσό των 2.835,51 € στο Μ.Τ.Σ. και το χρηματικό ποσό των 3.066,81 € στον Ε.Κ.Ο.Ε.Μ.Σ., με το εφαρμοστέο επιτόκιο να ανέρχεται στο 6%.

Ο πολίτης με δύο αιτήσεις που υπέβαλε προς τα Ταμεία, ζήτησε τη μείωση του επιτοκίου, θεωρώντας ευλόγως, ότι είναι ιδιαίτερα υψηλό για την συγκεκριμένη χρονική περίοδο που διανύουμε. Τα αιτήματά του απορρίφθηκαν. Όπως αναφέρει ο Ε.Κ.Ο.Ε.Μ.Σ. στο υπ' αριθ. Φ. 822.2/15/14603/Σ. 2939/23.08.2017 έγγραφό του, η πληρωμή κάθε δαπάνης ή εισπραξης κάθε εσόδου, το λογιστικό του σύστημα, καθώς και ο τρόπος σύνταξης του Προϋπολογισμού, Ισολογισμού και Απολογισμού, διέπονται από τις **ισχύουσες περί ΝΠΔΔ διατάξεις**. Αναφορικά με τη νομοθεσία αναζήτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων μερισμάτων, η διάταξη του άρθρ. 23 του ΠΔ 10/5-20/7/1926 ορίζει ότι: «**Ο τιθέμενος εις κατάστασην αποστρατείας και είτα συνεπεία αναγνωρίσεως ταύτης ως παρανόμου δια δικαστικής αποφάσεως ή συμβιβασμού λαμβάνων μισθούς ενεργείας**

αποδίδει τω Ταμείω τα, διαρκούσης της τοιαύτης αποστρατείας του, ληφθέντα παρ' αυτού μέρισμα εντόκως από της λήψεως εκάστου ως και τας εις τον χρόνον τούτον αναλογούσας κρατήσεις τας υπό των εδαφίων 1, 2, 3 του άρθρου 14 του παρόντος οριζόμενας εντόκως αφ' ης ημέρας έδει να ενεργηθώσιν...». Ακόμη, με την υπ' αριθμ. 4/2006 Γνωμοδότηση του Γ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους (ΝΣΚ), η διάταξη της παρ. 21 του άρθρ. 23 του ΠΔ/10/5 – 20/7/1926 τυγχάνει εφαρμογής και στις περιπτώσεις των διοικητικά αποκατασταθέντων Αξιωματικών, στους οποίους κατά την εξαγωγή των αναδρομικών διαφορών ενέργειας – σύνταξης δεν προκύπτει θετικό προς είσπραξη ποσό, (η εν λόγω γνωμοδότηση έγινε αποδεκτή από το ΔΣ/ΜΤΣ με το υπ' αριθμ. 7/7/23-2-2006 Πρακτικό του). Επιπροσθέτως, στο άρθρ. 27 του ΠΔ 10/5-20/7/1926 ορίζεται ότι: “Ο νόμιμος και ο της υπερημερίας τόκος πάσης του Μετοχικού Ταμείου του κατά Γην Στρατού οφειλής ορίζεται σε 6% ετησίως.....Πάσα οφειλή προς το Μετοχικό Ταμείο του κατά Γην Στρατού προερχόμενη εις οιασδήποτε αιτίας επιβαρύνεται με τόκον 10% ετησίως λογιζόμενον από της ημέρας καθ' ην έδει να καταβληθή”.

Το Δ.Σ. του Μ.Τ.Σ. με το υπ' αριθ. 6/3/06.03.1996 Πρακτικό του καθόρισε το εφαρμοστέο επιτόκιο επί του επιστρεπτέου μερίσματος, στις περιπτώσεις των αποκαθιστάμενων Αξιωματικών, σε ποσοστό 6% ετησίως, με το σκεπτικό ότι με το ίδιο επιτόκιο καταβάλλει, σύμφωνα με τη νομοθεσία του Μ.Τ.Σ., τις οφειλές του προς τρίτους, ενώ με το υπ' αριθμ. 9/3/29-5-2002 Πρακτικό του, αποφάσισε πως οι επιβαλλόμενοι στο ποσό του επιστρεπτέου μερίσματος τόκοι, υπολογίζονται για όλες τις περιπτώσεις από το ΜΤΣ με την ημερομηνία έκδοσης από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Στρατού και της ΕΛ.ΑΣ των εγκριτικών διαταγών καταβολής αποδοχών ενέργειας – σύνταξης στους δικαιούχους.

Η Ανεξάρτητη Αρχή θα ήθελε να επισημάνει τα κάτωθι επί του συγκεκριμένου ζητήματος:

Κατά γενική αρχή του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης, η οποία συμπορεύεται προς τις διατάξεις αυτές, η αναζήτηση από τον ασφαλιστικό οργανισμό αχρεωστήτως, πλην καλοπίστως, ληφθεισών περιοδικών ασφαλιστικών παροχών, μετά την πάροδο ευλόγου χρόνου από την είσπραξή τους, αντίκειται στις αρχές της χρηστής διοικήσεως, λόγω των απροβλέπτων οικονομικών συνεπειών, τις οποίες θα συνεπήγετο το μέτρο τούτο σε βάρος αυτού που έλαβε τις παροχές υπό τις εκτεθείσες συνθήκες. Η κατά τα ανωτέρω αναζήτηση των παροχών αυτών επιτρέπεται μόνο, αν κριθεί ότι ο εισπράξας τα αναζητούμενα ποσά τελούσε, κατά την είσπραξή τους, σε δόλο έναντι της Διοικήσεως, η συνδρομή δε του δόλου πρέπει να βεβαιώνεται με πλήρως αιτιολογημένη κρίση που αποτελεί την βάση της αναζητήσεως (βλ. ενδεικτικά Σ.τ.Ε. 1618/2011, 3687/2005, 951/2005, 703/2004, 3650/2003, 1876/2002, 237/2000, 1503/1999, 1104/1997 κ.α.). Πολλώ δε μάλλον, αν η αναζήτηση αυτή λαμβάνει χώρα εντόκως και με ένα επιτόκιο που δεν συμβαδίζει με την εν γένει μακροοικονομική κατάσταση της χώρας.

Για τους παραπάνω λόγους, επήλθε τροποποίηση της διάταξης της παραγράφου 4 του άρθρου 40 παρ. 4 του Α.Ν. 1846/1951 του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σύμφωνα με την οποία «*Πάσα παροχή εις χρήμα αχρεωστήτως καταβληθείσα υπό του ΙΚΑ, ως και η αξία των εις είδος τοιούτων, τα της αποτιμήσεως των οποίων θέλει προσδιορίσει Κανονισμός, επιστρέφονται εντόκως προς 5% [...]*», με την παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ασφαλιστικού νόμου 4387/2016 που αφορά την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών ορίζεται ότι: “Κάθε παροχή που έχει καταβληθεί από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αχρεώστητα, επιστρέφεται

ανεξαρτήτως υπαιτιότητας του λαβόντος και αναζητείται σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. Σε περίπτωση υπαιτιότητάς του, αναζητείται, εντόκως με επιτόκιο 3%.” Ενώ στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι: “Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης μπορεί να ανακαθορίζεται το ποσοστό του επιτοκίου που προβλέπεται στην παράγραφο 1”.

Στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τον νόμο, επισημαίνεται ότι με την προισχύουσα νομοθεσία του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, οι παροχές που είχαν εισπραχθεί από ασφαλισμένους και συνταξιούχους του Ταμείου αχρεώστητα, χωρίς δηλαδή να τις δικαιούνται, επιστρέφονταν εντόκως με επιτόκιο 5%. Επειδή όμως τα επιτόκια του τραπεζικού τομέα έχουν παρουσιάσει τα τελευταία χρόνια σαφή πτωτική τάση κρίθηκε σκόπιμη η επανεξέταση του επιτοκίου με την οποία βαρύνεται η επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθεισών εισφορών στο 3%. Επιπροσθέτως, παρέχεται η δυνατότητα ανακαθορισμού του επιτοκίου, με έκδοση Κ.Υ.Α., προκειμένου να εναρμονίζεται κάθε φορά με τα ισχύοντα στην τραπεζική αγορά. Τέλος, εισήχθη σαφή διάκριση των περιπτώσεων εκείνων κατά τις οποίες δεν συντρέχει υπαιτιότητα του λαβόντος, και σε **εναρμόνιση με την πάγια νομολογία**, απαλλάσσονται από την έντοκη επιστροφή, εφόσον η είσπραξη έγινε καλόπιστα.

Ο Συνήγορος του Πολίτη προτείνει την επανεξέταση του νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις εν λόγω υποθέσεις, στο πρότυπο της τροποποίησης της διάταξης του άρθρ. 40 του Α.Ν. 1846/1951 του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, λαμβάνοντας υπ’ όψιν τα παραπάνω, καθώς και τις παρακάτω γενικές αρχές του δικαίου:

1) Την αρχή της χρηστής διοίκησης, που επιβάλλει στα διοικητικά όργανα να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σύμφωνα με το αίσθημα δικαίου που επικρατεί, ώστε, κατά την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, να αποφεύγονται οι ανεπιεικείς και απλώς δογματικές ερμηνευτικές εκδοχές και να επιδιώκεται η προσαρμογή των κανόνων δικαίου προς τις επικρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες και απαιτήσεις. Έτσι, αντίκειται στην αρχή της χρηστής διοίκησης – γενική αρχή που ισχύει στο δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης – η αναζήτηση, και δει η έντοκη, των περιοδικών ασφαλιστικών παροχών μετά την άροδο ευλόγου χρόνου από την είσπραξή τους, αν οι παροχές αυτές έχουν μεν καταβληθεί αχρεωστήτως από τον ασφαλιστικό οργανισμό, ο ασφαλισμένος όμως τις έχει εισπράξει καλοπίστως.

2) Την αρχή της αναλογικότητας, σύμφωνα με την οποία το μέτρο θα πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με το σκοπό που επιδιώκεται, δηλαδή εν προκειμένω ο συνυπολογισμός και η επιβολή τόκων θα πρέπει να είναι πρόσφορο μέτρο και να βρίσκεται σε αρμονία ως προς την παρανομία που διαπιστώθηκε.

Κατόπιν των ανωτέρω σας παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για τις απόψεις σας επί του θέματος και τις τυχόν ενέργειες στις οποίες προτίθεστε να προβείτε.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με εκτίμηση

Γιώργος Π. Νικολόπουλος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη